

Verksamhetsberättelse för räkenskapsperioden 2017

Det ekonomiska läget

Den finländska ekonomin växte kraftigare än förväntat under räkenskapsåret. Den omfattande återhämtningen avspeglade sig nu även på arbetsmarknaden och stödde därmed finansieringen av arbetspensionerna. Varmas starka resultat backades upp av den gynnsamma utvecklingen på kapitalmarknaden. En revidering av arbetspensionslagstiftningen trädde i kraft i början av året och syftar till att stärka arbetspensionssystemet genom att förlänga tiden i arbetet.

Den starka globala ekonomiska utvecklingen bidrog tillsammans med den allt livligare världshandeln till att främja den ekonomiska utvecklingen och exportvolymerna i Europa och Finland. I USA har den ekonomiska tillväxten hållit i sig länge och sysselsättningen förbättrats ytterligare. Amerikanska centralbanken tog under året många steg för att normalisera penningpolitiken och har meddelat om fortsatta åtgärder under påföljande år.

Förmögenhetsvärdena fortsatte att stiga på kapitalmarknaderna och de globala geopolitiska åtgärderna, som tidvis kraftigt lyftes upp, tog sig egentligen inte uttryck i någon ökad osäkerhet på marknaden. Bakom kursstegringen ligger företagens goda resultat och fortsättningsvis mycket gynnsamma framtidsförväntningar. Inte heller den åtstramade penningpolitiken i Förenta staterna har lett till några kraftiga marknadsreaktioner vilket visar på en normalisering av läget. Det oaktat var inflationstrycket fortfarande svagt.

I Europa har ekonomin förstärkts över förväntningarna. Investeringarna har ökat något, sysselsättningen förbättras och balanseringen av underskotten i de offentliga finanserna, som under den ekonomiska krisen blev allt djupare, har gått framåt. En stark global ekonomi, strukturella åtgärder och en långvarig lätt penningpolitik har fått Europa på fötter och lett ekonomin in på en bana av stabil utveckling. Förbättrat förtroende och ljusa framtidsförväntningar såväl inom företagen som i hushållen visar att tillväxtbasen blir allt starkare.

Vändningen i den finländska ekonomin kan äntligen ses även i sysselsättningen

Den finländska ekonomin växte sig starkare än förväntat under 2017. De starka konjunkturerna inom världsekonomin och världshandeln drev på en relativt stark återhämtning. Den kraftiga ekonomiska tillväxten berodde i synnerhet på en snabb ökning inom exportefterfrågan. Exportvolymerna ökade inom såväl varor som tjänster.

Grunden för den starka tillväxten är en bredbasig återhämtning av ekonomins totala efterfrågan. I och med att den generellt förbättrade ekonomiska tillväxten började märkas som en tydlig tillväxt i efterfrågan på arbete, stärktes även arbetsmarknaden. Arbetslösheten har sjunkit och lediga jobb finns.

Sysselsättningsgraden väntas närma sig 71 % under 2018. Arbetets produktivitet har vänt uppåt. En fortsatt stark ekonomisk utveckling skapar goda förutsättningar för en fortsatt gynnsam utveckling även på arbetsmarknaden. Här finns dock fortfarande vissa strukturella problem, i synnerhet i mötet mellan utbud och efterfrågan.

Trots starkare ekonomisk tillväxt är den finländska offentliga ekonomins utgifter fortfarande större än inkomsterna. Den förbättrade ekonomiska tillväxten har tillsammans med anpassningsåtgärderna dock stärkt den offentliga ekonomin. Denna utveckling bedöms hålla i sig under de närmaste åren i och med att den ekonomiska tillväxten ger ökade skatteinkomster. Finansministeriet förutspår att skuldförhållandet vänder och sjunker under 60 % före 2019. Skuldförhållandet förväntas dock börja stiga på nytt på 2020-talet i och med den kraftiga ökningen av åldersrelaterade offentliga utgifter.

Arbetspensionssystemet

Den reviderade arbetspensionslagstiftningen trädde i kraft i början av 2017. Pensionsreformen syftar till ett ekonomiskt och socialt hållbart arbetspensionssystem. Reformen innebar väsentliga förändringar i innehållet i de försäkrades arbetspensionsskydd samtidigt som de grundläggande principerna i de privata branschernas arbetspensionssystem förblev oförändrade.

Åldersgränserna för ålderspension höjdes och den undre gränsen stiger gradvis till 65 år. Senare binds åldersgränserna till ändringar i den förväntade livslängden. Från ingången av räkenskapsperioden beviljades deltidspension inte längre utan den ersattes av partiell förtida ålderspension. Ett nytt pensionslag är arbetslivspensionen avsedd för personer med nedsatt arbetsförmåga som under ett långt arbetsliv har utfört tungt arbete. För ålderspensionens del ändrades bestämmelserna om de ekonomiska incitamenten för att stanna kvar i arbetslivet.

Varma förberedde sig för reformen i god tid tillsammans med sina kunder och införandet av den reviderade pensionslagstiftningen gick bra.

Det demografiska åldrandet sätter press på arbetspensionssystemet och hela den offentliga ekonomin. Längre arbetskarriärer stöder arbetspensionssystemet. Samtidigt befinner sig näringslivsstrukturen i Finland i en brytning och teknologin formar om sättet att arbeta. Varma har satsat kraftigt på att utveckla tjänsterna inom arbetsmiljöledning tillsammans med sina kunder för att tiden i arbetslivet ska bli längre. Målet är att ta fram tjänster med bättre effekt genom att beakta i synnerhet de strategiska och operativa förändringarna i kundens affärsverksamhet och de utmaningar dessa innebär för personalen.

Lagstiftningen om hur solvensen beräknas har reviderats och trädde i kraft 1.1.2017. Beräkningen blev mer riskfaktorbaserad och de separata bestämmelserna om täckning slopades. Den nya solvensgränsen är inte direkt jämförbar med den tidigare för nyckeltalens del.

Finland placerade sig på femte plats i en internationell jämförelse av pensionssystemen 2017. Året innan var Finland fjärde. I Mercer Global Pension Index-jämförelsen bedöms de deltagande ländernas pensionsskydd utifrån kriterier som tillräcklighet, finansiell hållbarhet och administrativ tillförlitlighet. Det finländska pensionssystemet var fortfarande jämförelsens bästa i fråga om tillförlitligheten i administrationen.

Arbetspensionsavgifter och avkastningskrav på ansvarsskulden

År 2017 var den genomsnittliga avgiften för ArPL-försäkringen 24,4 % av lönerna, varav löntagarens avgiftsandel var 6,15 % för personer under 53 år och över 62 år och 7,65 % för 53–62-åringar. FöPL-avgiften var 24,1 % av den fastställda arbetsinkomsten för personer under 53 år och över 62 år och 25,6 % för 53–62-åringar. Löntagarnas avgiftsandel 2016 var differentierad i två grupper och gränsen drogs vid 53 år. Också FöPL-avgiften var 2016 på samma sätt differentierad i två grupper.

Avkastningskravet på ansvarsskulden omfattade fondräntan (3,00 %), avsättningskoefficienten för pensionsansvaret och aktieavkastningskoefficienten. År 2017 var avsättningskoefficienten i genomsnitt cirka 1,36 % och aktieavkastningskoefficienten 9,59 %. Som ränta för de äldsta återlånen och vissa andra poster används en beräkningsränta, som var 4,75 % 1.1–30.6.2017 och 5,25 % 1.7–31.12.2017. Försäkringsavgiftsräntan som används vid beräkning av försäkringsavgiften var 2,00 % under hela året.

Varmas ekonomiska utveckling

Varmas totalresultat enligt verkligt värde var 1 524 (457) miljoner euro. Totalresultatet per kvartal varierade under räkenskapsperioden så att det första kvartalet uppvisade det bästa resultatet och det tredje det svagaste.

Varmas solvens ökade med 1 335 miljoner euro under 2017, och solvenskapitalet uppgick i slutet av räkenskapsperioden till 11 534 (10 199) miljoner euro. Varmas pensionstillgångar i förhållande till ansvarsskulden (solvensgrad) var 133,5 (130,9) %. Solvenskapitalet var 1,7 (1,5 fr.o.m. 1.1.2017) gånger högre än solvensgränsen, dvs. på en stark nivå. Solvensgränsen justeras enligt placeringarnas riskfylldhet. Varma har som strategiskt mål att bibehålla sin starka solvens via en stabil avkastning och en effektiv verksamhet.

Varmas placeringsintäkter till verkligt värde var 3 343 (1 953) miljoner euro, dvs. 7,8 (4,7) % på det placerade kapitalet. Den ränta som gottskrivs ansvarsskulden var 1 890 (1 511) miljoner euro. Placeringsresultatet för 2017 uppgick således till 1 453 (441) miljoner euro. Driftskostnaderna understeg omkostnadsdelarna i försäkringsavgifterna med 33 (28) %, och omkostnadsöverskottet var 45 (39) miljoner euro. Försäkringsrörelsens resultat var 34 (-38) miljoner euro.

I slutet av 2017 överfördes 161 (121) miljoner euro till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret för att utdelas i form av kundåterbäringar. Överföringen till återbäringar är cirka 0,8 (0,6) % av de försäkrades uppskattade lönesumma.

I början räkenskapsperioden gjordes ändringar i hur kundåterbäringarna räknas, och de återbäringar som betalas till Varmas kunder för 2017 innehåller hela omkostnadsöverskottet. Härutöver betalas även 1 % av solvenskapitalet i återbäring till kunderna. Varmas starka solvens och effektiva verksamhet gagnar på detta sätt Varmas kunder fullt ut.

År 2017 var den sammanlagda ArPL-lönesumman för de försäkrade i Varma cirka 19,4 (18,8) miljarder euro. Lönesumman uppskattas ha ökat med cirka 2,75 %. Bolagets premieinkomst var 4 867 (4 675) miljoner euro, varav ArPL-försäkringarna stod för 4 683 (4 488) miljoner euro och FöPL-försäkringarna för 184 (187) miljoner euro.

Vid årets slut var 537 241 (529 892) personer försäkrade i Varma. Antalet gällande försäkringar uppgick i slutet av 2017 till 61 493 (62 116) och dessa omfattade 35 918 (35 998) företagare och 501 323 (493 894) arbetstagare.

Under 2017 tecknades 2 780 (2 616) nya ArPL-försäkringar och 5 862 (3 157) nya FöPL-försäkringar. Varma lyckades igen utmärkt i överföringen av ArPL-försäkringar. Enligt Arbetspensionsförsäkrarna TELAs statistik över överföringarna var Varmas nettoresultat på 48 (43) miljoner euro branschens bästa. En framgångsrik kundanskaffning främjar en positiv utveckling av premieinkomsten.

Sammanlagt inlämnades 2 113 398 (1 905 672) inkomst- och anställningsanmälningar, av vilka 96 (96) % via olika elektroniska kanaler.

Varma betjänar försäkringstagarna förutom genom egen kundkontaktverksamhet även via If Skadeförsäkring Ab:s och Nordeakoncernens servicenät.

År 2017 utbetalades pensioner till ett bruttobelopp av sammanlagt 5 544 (5 345) miljoner euro. Antalet pensionstagare ökade och i slutet av året betalade Varma ut 342 600 (340 100) pensioner.

Under året fattades 24 507 (22 550) nya pensionsbeslut. De nya pensionsbesluten var 8,7 % och alla pensionsbeslut sammantaget 7,0 % fler än 2016. Besluten om ålderspension var 12 801 (12 585), om invalidpension 5 116 (5 583) och om partiell förtida ålderspension 2 705. År 2016 fattades 1 076 beslut om deltidspension. Detta pensionsslag slopades med pensionsreformen från början av 2017. Besluten om fortsatta tidsbundna pensioner var 4 390 (4 433) och de övriga besluten 11 870 (11 112) vilka bland annat omfattar beslut och förhandsbeslut till följd av ändringar i pensionsrätten. Andelen avslagna ansökningar om nya invalidpensioner var 33,4 (31,7) %. Av alla förstagsansökningar om pension fortsatte andelen som gjordes på nätet att öka och uppgick till 54 (47) %.

Varmas totala handläggningstid för pensionsansökningar var 37 dagar 2017 och därmed 6 dagar kortare än den genomsnittliga handläggningstiden i arbetspensionsbranschen.

Arbetspensionsrehabilitering är ett alternativ till invalidpension, och på Varma ökade rehabiliteringsvolymen fortsättningsvis. Rehabiliteringsverksamheten har visat sig vara effektiv. Av dem som erhållit rehabilitering via Varma återgår cirka 75 % helt eller delvis till arbetsmarknaden. Varma har varit en föregångare inom arbetspensionsrehabilitering under många år och hänvisar aktivt kunder som riskerar arbetsförmåga till rehabilitering. Av Varmas kunder utnyttjar en större del rehabilitering för att återgå till arbetslivet än de som avgår med invalidpension. Under 2017 hjälpte Varma sina företagskunder i hanteringen av personrisker genom kundspecifik samordning av tjänster inom arbetsmiljöledning, rehabilitering och pensionslösningar för att minska pensionskostnaderna och förlänga arbetskarriärerna i företagen.

Varma deltog också i finansieringen av kundernas projekt kring arbetsmiljöledning i enlighet med gemensamt överenskomna skriftliga planer och avtal, som ofta sträcker sig flera år framåt i tiden. Varma har sedan april 2017 publicerat de nya avtal om arbetshälsa som ingåtts mellan Varma och dess kunder.

	31.12.2017	31.12.2016	Förändring
Antal försäkrade			
ArPL ¹⁾	501 323	493 894	7 429
FöPL	35 918	35 998	-80
Totalt	537 241	529 892	7 349
¹⁾ omfattas av en registrerad APL-tilläggs-pensionsförsäkring	0	3 427	-3 427
Antal försäkringar			
ArPL	25 575	26 118	-543
Antal pensionstagare			
Deltidspension	937	1 615	-678
Partiell förtida ålderspension	2 430		2 430
Familjepension	50 713	50 702	11
Invalidpension	24 039	26 530	-2 491
Ålderspension	251 023	247 230	3 793
Förtida ålderspension	13 439	14 018	-579
Totalt ²⁾	342 581	340 095	2 486
²⁾ FöPL-pensionstagare	29 655	29 469	186
APL/FöPL-tilläggs-pensionstagare	43 715	43 913	-198

En central kanal för Varmas kundservice är webbtjänsterna. Totalt 72 % av alla privatkunder som kontaktade pensions-tjänsterna 2017 gjorde det på webben. På Varmas webbtjänst får man en aktuell bedömning av pensionsbeloppet vid olika alternativa pensionsåldrar; av dessa gjordes 95 % på webben. På webbtjänsten kan man även lämna in pensionsansökan och följa handläggningen. Av ålderspensionsansökningarna gjordes redan hela 58 % på webben. Sammantaget uppgick webbansökningarna under året till 14 000.

Varma skickar ett pensionsutdrag till sina försäkrade vart tredje år. År 2017 skickades sammanlagt 230 000 (223 000) pensionsutdrag. Utdraget innehåller de inkomster som påverkar pensionen samt beloppet på den arbetspension som har tjänats in fram till slutet av föregående år. Arbetspensionsutdraget fås också i elektronisk form via Varmas webbtjänst.

Ansvarsskulden

Varmas ansvarsskuld ökade med 9,5 (5,1) % till 36 696 (33 501) miljoner euro. I ansvarsskulden ingår förutom de ökade premie- och ersättningsansvaren även det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret, som används för kundåterbärningar, till ett belopp av 161 (121) miljoner euro, det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret, som ingår

i solvenskapitalet, till ett belopp av 2 265 (-578) miljoner euro och det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen till ett belopp av 769 (324) miljoner euro.

I början av 2017 slogs utjämningsbeloppet på totalt 1 019 miljoner euro ihop med det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret som framöver även fungerar som buffert för försäkringsrörelsen.

Förändringar i försäkringsbeståndet

Vid räkenskapsperiodens slut överlät Varma sitt försäkringsbestånd till en befintlig pensionsstiftelse. Det överförda pensionsansvaret uppgick till totalt 133 miljoner euro, varav 26 miljoner euro var solvenskapital.

Placeringsverksamheten

Stark placeringsavkastning i en omgivning av förbättrad ekonomisk tillväxt

Varmas avkastning på placeringarna var 2017 god och uppgick till 7,8 %. Med den tilltagande tillväxten i världsekonomin har aktiemarknaden stigit globalt sett. Samtidigt har den svaga inflationsutvecklingen gjort att centralbankerna fortsatt med en mycket stimulerande penningpolitik. Marknadsutvecklingen har varit lugnare än under de föregående åren. Dessutom har den mångsidiga spridningen av placeringarna dämpat de risker som marknadsrörelserna medför, och avkastningen från de olika tillgångsklasserna är jämn.

Placeringarnas marknadsvärde steg till 45,4 miljarder euro och solvenskapitalet till 11,5 miljarder euro. Till följd av den starka avkastningen på placeringar steg Varmas solvens till höga 133,5 (130,9) %.

Tillväxten inom världsekonomin återhämtade sig under 2017 på bred bas. I Förenta staterna drevs utvecklingen på aktiemarknaden på av förväntningarna på den utlovade skattereformen, som slutligen godkändes i senaten och representanthuset i slutet av december. Trots den starkare ekonomiska tillväxten har inflationstrycket lyst med sin frånvaro. Sysselsättningssiffrorna har förbättrats på båda sidorna om Atlanten, men trycket på löneökningar har hållit sig mycket måttligt. De geopolitiska riskerna har tidvis aktualiserats, men har tillsvidare inte påverkat placeringsmarknaden i någon väsentlig grad.

I Europa har den förbättrade ekonomiska tillväxten hamnat i skuggan av ett flertal politiska händelser. Orosmoment 2017 på den gamla kontinenten var de nederländska, franska och tyska valen och effekterna av Storbritanniens utträde ur EU på hela världsdelen ekonomi och inbördes handel. Oro väckte också Kataloniens omröstning om självständighet och Spaniens åtgärder för att förhindra den. Trots all politisk osäkerhet har den ekonomiska tillväxten accelererat på bred basis inom hela euroområdet. Också i Finland har den ekonomiska tillväxten stärkts i och med uppsvinget inom exporten och tilltagande inhemsk efterfrågan i början av året. Då den politiska osäkerhet som följde efter det franska presidentvalet gav vika stärktes euron avsevärt mot Förenta staternas dollar, vilket kapade avkastningen i euro på noterade aktier i slutet av året.

Centralbankerna har fortsatt med en mycket stimulerande penningpolitik, men en långsam vändning i penningpolitiken håller dock på att ske. Amerikanska centralbanken höjde styrräntan tre gånger under 2017 och började med att så småningom krympa sin balansräkning i oktober. De korta räntorna har stigit jämnt, men

ökningen av de långa räntorna har bromsats upp av en svagare inflationsutveckling än förväntat. Också Europeiska centralbanken har meddelat att den börjar minska den kvantitativa stimulansen, men någon höjning av styrräntorna väntas ännu inte under 2018. Statslånens räntenivåer är fortfarande mycket låga inom Euroområdet och penningmarknadsräntorna har förblivit klart negativa.

Starkt placeringsresultat med effektiv spridning

Avkastningen på Varmas placeringar var 7,8 (4,7) %.

Aktieplaceringarna stod för den bästa avkastningen eftersom de drog nytta av ökningen på aktiemarknaden till följd av den förbättrade ekonomiska tillväxten. Avkastningen på aktieplaceringarna var 11,4 (6,4) %. De noterade aktierna avkastade 11,6 (4,5) %, kapitalplaceringarna 7,9 (11,2) % och de onoterade aktieplaceringarna 18,5 (23,7) %.

Avkastningen av ränteplaceringarna var utmärkt, 3,7 (4,2) %, i förhållande till marknadsräntornas låga nivå. De minskade kreditmarginalerna på företagslån till följd av uppsvinget i den ekonomiska tillväxten har förbättrat avkastningen på ränteplaceringar. Lånefordringarna avkastade 2,2 (4,2) %, statsobligationerna 4,0 (1,8) %, företagsobligationerna 6,2 (7,8) % och penningmarknadsinstrumenten -1,9 (-0,4) %.

Avkastningen på fastighetsplaceringar var 4,9 (-0,9) %. De direkta fastighetsplaceringarna avkastade 2,9 (-2,6) % och fastighetsplaceringsfonderna 12,0 (6,8) %. Fastighetsportföljen fortsatte att utvecklas under året genom realiserad försäljning och nya inhemska och utländska placeringar. Också hyres- och fastighetsutvecklingsverksamheten var framgångsrik under året. Under året påbörjades bl.a. utvidgningen av Hotel Flamingo och bygget av Kampus i Fiskehamnen löpte planenligt.

Avkastningen på övriga placeringar steg till 9,3 (5,3) %. De övriga placeringarna utgörs i huvudsak av hedgefonder, faktorplaceringar och mindre råvarupositioner. Hedgefondernas avkastning steg till 8,5 (5,6) % då riskpremierna på marknaden minskade under året. Avkastningen på Varmas hedgeplaceringar är mycket bra över en lång tidsperiod och avkastningen fluktuerar mycket lite.

Varma har placeringar i dollar särskilt bland placeringarna i aktier och hedgefonder samt i företagsobligationer. I enlighet med sin placeringspolicy skyddar Varma i regel öppna valutakursrisker i alla tillgångsklasser förutom aktieplaceringar. Resultatet drogs ner något till följd av att den amerikanska dollarn försvagades under sommaren. Valutareultatet ingår i placeringsavkastningen inom de olika tillgångsklasserna.

Den genomsnittliga nominella avkastningen på placeringar under fem år var 6,5 % och avkastningen under tio år 4,5 %. Den motsvarande reella avkastningen var 5,8 respektive 3,0 %.

I placeringsverksamheten låg fokus på att trygga en stark solvens, samtidigt med satsningar på mångsidig spridning och omsorgsfull riskhantering.

Varmas placeringar uppvisade vid årets slut ett verkligt värde på 45 409 (42 852) miljoner euro, och avkastningen enligt verkligt värde var 3 343 (1 953) miljoner euro, dvs. 7,8 (4,7) %. I verksamhetsberättelsen presenteras uppgifterna om placeringarnas värde och avkastning indelade enligt risk. I noterna till bokslutet anges hur

placeringarna och placeringsavkastningarna fördelar sig mellan de olika tillgångsklasserna både enligt gällande bestämmelser och indelade enligt risk.

Totalrisken i placeringarna

Marknadsrisken i samband med Varmas placeringar utgör den största risken för bolagets resultat och solvens. Aktierna stod helt klart för den största andelen av denna marknadsrisk. VaR-talet, som anger totalrisken i Varmas placeringar, var 1 218 (1 633) miljoner euro. Talet anger med 97,5 procents sannolikhet största möjliga nedgång i placeringarnas marknadsvärde vid normala förhållanden under en månad.

Principer för Varmas ägarstyrning

Viktiga principer i Varmas ägarstyrning är att de företag där Varma är ägare har en högklassig förvaltning, att verksamheten är transparent, att påverkningmöjligheterna utnyttjas aktivt och att incitamentsystemen för nyckelpersoner följs upp. Principerna uppdaterades i början av året och de kan läsas på Varmas webbplats. År 2017 deltog Varma aktivt i bolagsstämorna och valberedningsarbetet i de finländska företag där bolaget är ägare. På Varmas webbplats finns en förteckning över Varmas deltagande i valberedningarna för olika börsbolag.

Driftskostnader

Varma operativa effektivitet är mycket god. För de driftskostnader som ska täckas med omkostnadsinkomsten i försäkringsavgiften använde Varma 67 (72) % av de erhållna omkostnadsdelarna som ingår i arbetspensionsförsäkringsavgifterna. Omkostnadsdelen reducerades från början av 2017 med 7 % jämfört med 2015. Hanteringen av driftskostnaderna utgör ett centralt mål, och Varma satsar också på att utveckla verksamhetens effektivitet. En effektiv verksamhet gagnar kunderna i form av kundåterbäringar. Varma strävar efter att förvalta både nuvarande och framtida pensionstagares tillgångar så effektivt som möjligt.

Högre effektivitet förutsätter kontinuerlig kontroll av personalresurserna och i synnerhet IT-systemkostnaderna, eftersom dessa står för merparten av Varmas driftskostnader. De totala driftskostnaderna minskade med 6 % till 129 (138) miljoner euro.

Varma deltar aktivt i utvecklingen och administrationen av arbetspensionsbranschens gemensamma datasystem. Varma förutsätter kostnadseffektivitet även av gemensamma system och transparens i kostnaderna.

Personalen

I tabellen nedan redogörs för det genomsnittliga antalet anställda i moderbolaget och de utbetalda lönerna under räkenskapsperioden.

	2017	2016	2015	2014	2013
Personal i genomsnitt	524	540	549	552	565
Löner och arvoden, mn euro	39,3	36,0	39,6	40,1	37,9

Det genomsnittliga antalet anställda i Tieto Esy Ab, som fogats till koncernbokslutet genom kapitalandelsmetoden, var 50 år 2017.

I slutet av året arbetade av Varmas personal 29 % inom pensionstjänsterna, 16 % inom försäkringstjänsterna, 12 % inom hanteringen av kundrelationer, 13 % inom placeringsverksamheten och 30 % inom övriga funktioner.

Koncern- och intressebolag

I slutet av 2017 omfattade Varmakoncernen 139 (152) dotterbolag och 17 (22) intressebolag. De viktigaste dotter- och intressebolagen är Tieto Esy Ab (50,1 %) och NV Kiinteistösiijointus Oy (45,0 %). Därtill äger Varmakoncernen 50 % av garantikapitalet i Ömsesidiga försäkringsbolaget Kaleva. Majoriteten av dotter- och intressebolagen är fastighetsbolag.

Bolagets förvaltning

På Varmas bolagsstämma innehas rösträtten enligt följande: försäkringstagarna cirka 78 %, de försäkrade cirka 20 % samt ägaren av garantikapitalet, Sampokoncernen, cirka 2 %.

Varmas ordinarie bolagsstämma hölls 15.3.2017. Bolagsstämman fastställde bokslutet och beviljade ledamöterna i styrelsen och förvaltningsrådet samt verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsperioden 2016. Till nya medlemmar i förvaltningsrådet valdes Olavi Huhtala, Juha Häkkinen, Jari Latvanen, Risto Penttinen och Saana Siekkinen.

Som ledamöter i förvaltningsrådet fortsatte Kari Jordan (ordförande), Satu Wrede (vice ordförande), Juri Aaltonen, Petri Castrén, Erkki Etola, Stig Gustavson, Erkki Järvinen, Jukka Jäämaa, Niina Koivuniemi, Ville Kopra, Tapio Korpeinen, Timo Koskinen, Päivi Kärkkäinen, Päivi Leiwo, Olli Luukkainen, Ilkka Nokelainen, Lauri Peltola, Jari Suominen, Leena Vainiomäki, Jorma Vehviläinen, Christoph Vitzthum, Anssi Vuorio och Göran Åberg. Erkki Järvinen avgick från förvaltningsrådet 23.10.2017.

Till revisorer valdes CGR Petri Kettunen och CGR Paula Pasanen. Till revisorssuppleanter valdes CGR Marcus Tötterman och CGR-samfundet KPMG Oy Ab.

Till Varmas styrelse 2017 hörde Jari Paasikivi (ordförande), Antti Palola (vice ordförande), Kai Telanne (vice ordförande), Riku Aalto, Mikael Aro (till 2.3.2017), Johanna Ikäheimo, Rolf Jansson (fr.o.m 8.3.2017), Ari Kaperi, Casimir Lindholm, Jyri Luomakoski, Petri Niemisvirta, Ilkka Oksala och Pekka Piispanen samt ersättarna Eila Annala, Eija Hietanen och Liisa Leino.

Varmas styrelse valde vid sitt sammanträde 15.12.2017 Jari Paasikivi till ordförande och Antti Palola och Kai Telanne till vice ordförande fr.o.m. 1.1.2018.

Varma har på sin webbplats publicerat en aktuell utredning om förvaltnings- och styrningssystem som grundar sig på rekommendationerna i den finska koden för bolagsstyrning. Varma publicerar en delårsrapport varje kvartal för att bolagets offentliga ekonomiska rapportering ska vara transparent och förenlig med bästa praxis.

Eget kapital

Bolaget har 71 garantiandelar som innehas av Sampo Abp och Mandatum Livförsäkringsaktiebolag. Garantikapitalet uppgår till 11 941 342,78 euro och på detta betalas enligt bolagsordningen årligen ränta, vars storlek fastställs av bolagsstämman. Räntan får högst motsvara den beräkningsränta som tillämpas i en försäkring enligt lagstiftningen om pension för arbetstagare höjd med en procentenhet.

Riskhantering

Riskerna i anslutning till Varmas resultat och solvens påverkas huvudsakligen av placeringsverksamhetens resultat. Den väsentligaste operativa risken gäller IT-systemen, som spelar en central roll i synnerhet i handläggningen av pensioner och försäkringar i stordatormiljöer samt i det nätverksbaserade verksamhetssätt som tillämpas inom arbetspensionssystemet.

I arbetspensionssystemet kan likviditetsrisken kontrolleras, dels för att pensionsutgiften kan förutses med stor sannolikhet, dels för att huvudvikten i placeringarna ligger på likvida instrument. Riskerna i samband med Varmas försäkringsrörelse, vilka inte är betydande, hänger samman med att de insamlade försäkringsavgifterna och ansvarsskulden för dem ska vara tillräckliga i förhållande till de pensioner som bolaget ansvarar för.

I Varmas placeringsplan fastställs bland annat allmänna mål för betryggande placeringar, målen för placeringarnas spridning och likviditet samt principerna för valutarörelsen. Styrelsen bedömer riskerna i bolagets placeringar i fråga om värdeförändring, förväntad avkastning, trygghet och valutarörelse samt bolagets risktolerans när det gäller placeringar inklusive en bedömning av solvensställningens utveckling. Grundallokeringen, som anges i placeringsplanen, bestämmer grundnivån för totalrisken i placeringsportföljen. Avvikelse från grundallokeringen kan göras inom ramen för separat fastställda gränser. Maximirisnivån dimensioneras så att solvenskapitalet efter en värdeminskning på 25 % i de noterade aktieplaceringarna och en del av hedgefundsplaceringarna ligger på en nivå som överstiger solvenskapitalets minimibelopp med minst ett belopp som motsvarar VaR-talet, dock alltid minst på solvensgränsen. Spridningen av placeringsportföljen bygger på en allokering som beaktar tillgångskategoriernas avkastningskorrelationer. Riskerna kontrolleras bland annat genom att man sprider placeringarna på olika tillgångskategorier och objekt, analyserar placeringsbeståndet och placeringsobjekten, undviker

riskkoncentrationer, tillämpar en betryggande säkerhetspolitik och försiktig värderingspraxis, använder derivat samt tillämpar övervaknings- och uppföljningssystem.

Varma öppnade sin valutarisk i slutet av räkenskapsperioden och den öppna valutarisken har hållits på samma nivå under den nya räkenskapsperioden. Att öppna valutarisken är förknippat med normala placeringsrisker.

Pensionsreformen som trädde i kraft i början av 2017 stöder anpassningen av de ekonomiska strukturerna i Finland. För verkställandet av pensionskyddet utgör risken med pensionsreformen den praktiska tillämpningen av lagstiftningen i synnerhet för de nya pensionslagen som arbetslivspensionen och den partiella förtida ålderspensionen.

En förmånsbaserad arbetspension skapar trygghet och gör det i viss mån möjligt att förutse den ekonomiska framtiden. Genom att trygga de ungas och de kommande generationernas pensionsförmåner stärker vi arbetspensionssystemets framtid. Att avgiftsnivån nu har fastställts ända fram till slutet av detta decennium är ur företagets synvinkel en betydande stabiliserande faktor med tanke på det rådande utmanande ekonomiska läget. Tack vare de överenskomna förmånanpassningarna ser det nu ut att vara möjligt att balansera finansieringen av pensionerna med en skälig kostnadsbelastning. En höjning av pensionsåldern underlättar finansieringen på längre sikt.

I noterna till bokslutet redogörs närmare för försäkringsrisker, placeringsrisker, operativa risker och övriga risker samt hur dessa hanteras. Därtill presenteras kvantitativa uppgifter.

Ansvar

Varma har sedan hösten 2015 byggt upp ett företagsansvarsprogram med mål och åtgärder. I programmet anges företagsansvarets mest väsentliga effekter. Varma har bedömt företagsansvarsriskerna i anslutning till sin verksamhet och sina affärsrelationer och använder sig av processer som med avseende på riskerna är tillräckliga och ändamålsenliga för att trygga förutseende omsorgsfullhet.

För målen och åtgärderna i Varmas företagsansvar redogörs i en separat rapport som gjorts upp enligt GRI-anvisningarna och som ingår i årsberättelsen som finns utlagd på Varmas webbplats.

Rapportering av annan information än ekonomiska data

Beskrivning av affärsverksamhetsmodellen

Varma har en ansvarsfull grundläggande uppgift, att trygga pensionerna. De största konsekvenserna för miljöansvaret, det sociala ansvaret, arbetstagarfrågorna, respekten för de mänskliga rättigheterna och bekämpningen av korruption och mutor härrör från Varmas placeringsverksamhet. I Varmas egen verksamhet är det viktigaste att sörja för personalen och ta ansvar för miljön.

De centrala verksamhetsprinciper som styr Varmas ansvarsfulla affärsverksamhet är företagsansvarsprogrammet, de etiska principerna för affärsverksamheten, principerna för ansvarsfull placeringsverksamhet, klimatpolicyn för placeringarna och företagsansvarskraven för leverantörerna.

Socialt ansvar och aspekter som gäller arbetstagare

Socialt ansvar avser hos Varma ett högklassigt verkställande av pensionsskyddet och stöd för arbetsförmågan hos Varmas kunder.

Varma har under de senaste åren utvecklat processerna för att hantera pensionsansökningarna så att kunderna får besluten snabbare. År 2017 förkortades den genomsnittliga tiden för handläggningen av pensionsansökningarna till 37 dagar mot 44 dagar 2016. Handläggningstiden är 6 dagar kortare än branschens genomsnitt. Den första pensionen betalades in på pensionstagarens konto senast fyra dagar efter pensionsbeslutet.

Varmas ambition är att förlänga tiden i arbetslivet för kundföretagens personal och minska antalet invalidpensioner genom utveckling av arbetsmiljöledning och verkningfull rehabilitering. År 2017 var avgiftsklassen för invalidpension i Varmas kundföretag i genomsnitt 3,7 (3,4). Varmas kunder är nöjda med arbetsmiljöledningens tjänster och rekommendationsbenägenheten är hög: NPS-talet som beskriver sannolikheten för en rekommendation var 52,7 (54,2). Av dem som rehabiliterades via Varma återgick 75 %, 1 335 personer till arbetet under året.

Under räkenskapsperioden avslogs hos Varma 33,4 (31,7) % av alla nya invalidpensionsansökningar. Andelen avslagna ansökningar om invalidpension i alla arbetspensionsbolag var 33,7 (31,4) %. Besvärskommittén för arbetspensionsärenden ändrade Varmas beslut om invalidpension i 13,1 (13,3) % av alla handlagda fall. Motsvarande siffra för hela privata arbetspensionssektorn var 14,1 (13,1) %.

Varma sörjer för personalens arbetshälsa och kompetens samt för ett jämställt och jämlikt bemötande. Måluppfyllelsen inom de olika delområdena följs årligen upp i en personalenkät. PeoplePower-indexet som mäter de Varmaanställdas arbetsnöjdhet och engagemang var 71,4 för den avslutade räkenskapsperioden, vilket kan anses vara tillfredställande med snudd på gränsen till gott. Sättet att mäta personalenkäten förnyades 2017 varför det inte finns jämförbara siffror från året innan.

Hur jämställdheten och likabehandlingen uppnås och upplevs mäts separat vartannat år i en jämställdhets- och likabehandlingsenkät. Utifrån resultaten identifieras eventuella utvecklingsobjekt. Under åren 2016–2017 fokuserade Varma på att utveckla arbetskulturen, främja jämställdheten och förnya kravsystemet för arbetsuppgifter.

Miljöansvar och bekämpning av klimatförändringen

Varma följer upp miljökonsekvenserna i bolagets egen verksamhet (Varmas kontorshus och miljökonsekvenserna av det arbete som utförs där), i Varmas leveranskedjor och i Varmas placeringsobjekt.

Miljökonsekvenserna av Varmas egen verksamhet hanteras med hjälp av systemet WWF Green Office som certifierades 2016. För att minska koldioxidavtrycket av den egna verksamheten installerades i september ett solkraftverk på taket till kontorshuset i Sundholmen i Helsingfors. Koldioxidavtrycket av den egna verksamheten var 17 % mindre än utgångsnivån 2015. Användningen av grön el hade här en stor betydelse.

Miljöaspekterna i leveranskedjan beaktas i företagsansvarskraven för våra leverantörer som uppmanas följa certifierade miljösystem eller dokumenterade arbetssätt för att hantera miljöfrågorna.

Varma kartlade 2016 koldioxidavtrycket av sina placeringar och utarbetade en klimatpolicy. Dess mål är att minska CO₂-avtrycket i de direkta placeringarna per tillgångsklass och att utforma placeringsportföljen i linje med de 2°C som avtalades vid klimatmötet i Paris. Principerna för ägarstyrningen uppdaterades 2017. Riktlinjen är att Varma av de företag det äger förutsätter en transparent bedömning och rapportering av hur klimatförändringen inverkar på deras affärsverksamhet nu och i framtiden.

Varma har ur de direkta aktieplaceringarna uteslutit placeringar i kolgruvor och energibolag där mer än en tredjedel av elproduktionen kommer från stenkol.

Koldioxidavtrycket för Varmas noterade aktieplaceringar minskade 2017 i relation till omsättningen med 27 % jämfört med utgångsnivån 2015, vilket var 39 % mindre än Varmas jämförelseindex. Koldioxidavtrycket för Varmas noterade företagslåneplaceringar i relation till omsättningen var 22 % mindre än 2015 och 57 % mindre än Varmas jämförelseindex. Inom fastighetsplaceringarna minskade CO₂-avtrycket med 18 % i relation till brutto-m² från 2015.

Respekt för mänskliga rättigheter och förebyggande av korruption och mutor

Varma har i de etiska anvisningarna för affärsverksamheten förbundit sig till bl.a. verksamhet på marknadsvillkor, bekämpning av svart ekonomi, förebyggande av mutor och iakttagande av principerna för ansvarsfull placeringsverksamhet. Varma har också förbundit sig att verka i enlighet med FN:s principer för företagande och mänskliga rättigheter och förutsätter detsamma av sin leveranskedja. I Varmas egen verksamhet ingår ingen betydande risk för brott mot de mänskliga rättigheterna.

I Varmas etiska principer för affärsverksamheten ges anvisningar för förebyggande av mutor och korruption, bl.a. hur gåvor och traktering ges och tas emot och hur intressekonflikter undviks. Till stöd för anvisningarna finns en webbkurs som 88 % av alla Varmaanställda gick 2016. Kursen uppdateras 2018 och samtliga anställda förutsätts avlägga den vartannat år.

De etiska anvisningarna för affärsverksamheten kompletteras av Varmas övriga riktlinjer och anvisningar i anslutning till dataskydd, integritetsskydd och identifiering av penningtvätt.

Hantering av leveranskedjans samhällsansvar

Varma kartlade 2017 sin leveranskedja för att klargöra samhällsansvarsfrågorna. Samtidigt angavs de ansvarsaspekter Varma förutsätter och för leverantörerna gjordes företagsansvarskrav upp, Supplier Code of Conduct.

Principen i företagsansvarskraven för leverantörerna är att Varma binder sina direkta tjänsteleverantörer, dvs. första stegets leverantörer till företagsansvarskraven. En direkt tjänsteleverantör är ansvarig för sin egen upphandlingskedja. I företagsansvarskraven tas bl.a. upp god affärspraxis, mänskliga rättigheter, arbetarskydd och arbetshälsa samt miljöhänsyn. Anvisningarna inkluderar även en anmälningsskyldighet och tillstånd till auditeringar. Företagsansvarskraven för leverantörer bifogas avtalen.

Det första steget i Varmas leveranskedja finns i princip endast i Finland: av upphandlingarna 2017 kom 99,1 från inhemska tjänste- och varuleverantörer. De största upphandlingarna anknyter till byggentreprenader och fastighetsrörelsen samt till IT-tjänsterna.

Kartläggning av placeringsobjekt

Av sina placeringsobjekt förutsätter Varma att noterade bolag utöver nationell lagstiftning även följer internationella normer och avtal, vanligtvis principerna i FN:s initiativ till samhällsansvar Global Compact. För att kontrollera att normerna följs anlitar Varma en extern tjänsteleverantör som två gånger om året går igenom Varmas direkta noterade aktieplaceringar, noterade företagslåneplaceringar och aktiefonder.

Kontrollen i oktober 2017 omfattade alla Varmas direkta aktieplaceringar i noterade bolag, direkta noterade företagslån och alla aktiva aktiefonder. Sammantaget täckte kontrollen 31 % av Varmas alla placeringar. Bland de noterade aktieplaceringarna och noterade företagslåneplaceringarna fanns det i slutet av året ett bolag som hade en fastställd miljööverträdelse. Varma är med i grupptalan mot företaget i fråga.

Varma utesluter på etiska grunder ur sina direkta noterade placeringar bolag som fokuserar på tillverkning av tobak eller framtagning av kärnvapen.

Varma undertecknade 2011 FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (Principles for Responsible Investment, PRI). Vi rapporterar årligen om ansvarsfull investering i enlighet med PRI.

Utsikter inför framtiden

Varma väntar sig att den ekonomiska utvecklingen fortsätter i gynnsam riktning, dock så att tillväxtfarten avtar under de närmaste åren. För den finländska ekonomin är den fortsatta strukturella utmaningen den kraftiga ökningen av de offentliga utgifterna till följd av det demografiska åldrandet. För att finansiera pensionerna och välfärdslöftena är det väsentligt att sysselsättningen och produktiviteten ökar.

Uppsvinget inom ekonomin och sysselsättningen stöder även finansieringen av arbetspensionerna. En viktig pensionspolitisk fråga under de närmaste åren är hur de strukturella förändringarna, t.ex. i produktionsstrukturen inom social- och hälso-tjänsterna, återverkar på gränssnitten mellan de privata sektorerna och den offentliga sektorn inom arbetspensionsförsäkring.

De mest betydande riskerna i den ekonomiska omvärlden beror fortfarande på hur kursändringen i penningpolitiken lyckas och på de geopolitiska riskerna.

Det centrala arbetsfältet inom arbetspensionsförsäkring 2018 är förberedelserna inför ibruktagandet av det nationella inkomstregistret. Från början av år 2019 meddelar arbetsgivarna de anställdas inkomster i ett centraliserat system. Varma har långsiktigt och aktivt förberett sig inför dessa förändringar i syfte att underlätta för kunderna att sköta sina ärenden, minska den administrativa bördan och förbättra kostnadseffektiviteten. Den ändring i verksamhetsmodellen som det nationella inkomstregistret medför ger Varma betydande utvecklingsmöjligheter för att verkställa arbetspensionssystemet och betjäna sina kunder allt bättre.